

Posudek oponenta habilitační práce

Autor práce: JUDr. Ing. Matej Kačaljak, PhD.

Název práce: Vybrané trendy vo výbere daní a možnosti ich právnej reflexie na Slovensku

Oponent habilitační práce: doc. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D.

Hodnocení tématu z hlediska jeho aktuálnosti a praktické použitelnosti

JUDr. Ing. Matej Kačaljak, PhD. si jako téma své habilitační práce zvolil téma z oblasti daňového práva, konkrétněji jen úzký výsek týkající se globalizace a digitalizace při výběru daní. Název není z nešťastnějších: je velmi široký a plně nereflektuje obsah práce. Jistě není možné podchytit všechny trendy ve výběru daní; autor jako pedagog na právnické fakultě se zaměřuje převážně na právní aspekty a vybral si jen dva, které jsou aktuální a snad i moderní: oblasti BEPS a digitalizace. Domnívám se, že název práce by měl obsah více reflektovat.

I přes selekci vybraných trendů ve výběru daní, stále se jedná o velmi široká témata, nadto multioborová. Souvislosti mezi nimi najdeme, ale autor měl zcela jistě více vysvětlit vztah mezi globalizací, BEPS a digitalizací. Autorovo zaměření na mezinárodní daňové právo mi je známo a tedy vím, že i takto široce zaměřená témata dokáže systematicky uchopit a průběžně zpracovávat. V česko-slovenském prostoru je jedním z mála, který se do této poněkud opomíjené oblasti daňového práva pustil a vědecky se jí zabývá. S ohledem na neustálé změny v právní regulaci v oblasti berního práva, na nekončící debaty o regulaci de lege ferenda a na snahy Evropské unie a dalších nadnárodních institucí zasahovat státům do jejich národní regulace v dané oblasti se jedná o téma de facto stále aktuální.

Celkově považuji předloženou habilitační práci za vcelku zdařilou. Téma práce je originální a autor volil instituty, které jsou v Česko-Slovensku mnohdy opomíjeny a nijak detailně zpracovány. Téma je nepochybně multioborové, a to nejen ve vztahu k dalším právním odvětvím, ale též k dalším společenským vědám, zejména ekonomii. Ve zpracování vidím přínos pro obor finanční právo a pro vědu finančního práva. Nemohu si však odpustit poznámku, že práce není komplexní. Jistě nemůže být zcela vyčerpávající ve všech trendech, ale v předložené podobě působí dojmem dvou částí, jejichž propojení není dostatečně vysvětleno, nejsou ani naznačeny další trendy, kterým by se snad autor mohl věnovat v dalším vědeckém bádání (s. 7, odst. 5).

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

Hodnocení zvolených metod zpracování

Autor nijak podrobně nevysvětluje využití metody, pouze na s. 8 zmiňuje komparaci. Nicméně je evidentní, že použil minimálně také metod deskripce, analýzy a syntézy a dedukce a indukce. Ke zvoleným metodám zpracování výhrady nemám, avšak domnívám se, že metodologie a využití jednotlivých metod by se mělo stát standardem také v právnických textech již na úrovni jednotlivých odborných článků.

Hodnocení dosažených výsledků

Autor dosáhl svojí prací zajímavých výsledků, které by neměly zapadnout a měla by jim být věnována pozornost nejen v teorii, ale i v legislativní a v aplikační praxi. Mezi přínosy práce patří mimo jiné komplexní shrnutí pravidel BEPS a směrnice ATAD. V části k digitalizaci bychom nepochybně našli mnohem více materie, která by si zasloužovala pozornost, namátkou v ČR Ústavním soudem omezenou elektronickou evidenci tržeb. Oceňuji provázanost na judikaturu národních soudů České republiky i Slovenska a Soudního dvora EU.

Hodnocení obsahové vč. přínosu pro další rozvoj vědy

Autor se rozhodla pro monografii sestávající ze dvou částí, reagujíc na „megatrendy“ mající vliv „nejen na charakter podnikání“. Již výše jsem uvedl, že mi chybí vzájemná užší provázanost obou částí práce (BEPS a digitalizace) a sjednocujícím prvkem zůstává pouze daňové právo. Přitom z dosavadní vědecké, publikační i pedagogické praxe autora je evidentní, že má celkový a komplexní přehled o mezinárodním daňovém právu. V úvodu měl být výběr témat určitě podrobněji objasněn, včetně jejich vzájemného vztahu. Cíl práce na s. 7, odst. 4 (poskytnout souhrn závěrů ze zahraniční vědecké literatury a poznatků aplikační praxe k vybraným trendům, doplnit k nim ekonomicko-právní kontext a identifikovat oblasti, kde existuje potenciál pro promítnutí závěrů do slovenského právního prostředí) je jen velmi obecný a poněkud roztržštěný. Cílem práce by snad mohla být až poslední část s návrhy de lege ferenda s tím, že předchozí jsou svým způsobem dílčí cíle, případně metody zpracování vedoucí k dosažení cíle. Cíl mohl být také nahrazen hypotézou. Ty autor naznačuje a opisuje (s. 7-8), ale z následujícího textu není zcela patrné, zda byly potvrzeny či vyvráceny. Víím, že se jedná o monografii, ale naše vědecká komunita by měla přimět vydavatele publikovat skutečně vědecké monografie pracující s hypotézami, stanovující si jasné cíle, vycházející z jasně definovaných metod vědeckého zpracování a způsobů jejich využití. Neměl by chybět ani popis dosavadního stavu vědeckého poznání v dané oblasti.

První kapitola se zaměřuje na projekt BEPS a stanovisko EU ústící ve směrnici ATAD, která stanovuje nová pravidla pro vyhýbání se daňové povinnosti. Samotná pravidla BEPS by vydala na několik monografií, a proto je škoda, že autor neudělal hlubší analýzu (třebas na úkor části práce k digitalizaci). Nicméně, i tak se jedná o nejpodrobnější zpracování pravidel BEPS v česko-slovenském právním i ekonomickém prostředí. Jednotlivé části kapitoly se věnují interest stripping, exit taxation, GAAR, CFC rules a hybrid mismatch arrangements. Anglická terminologie je v tomto případě na místě,

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

mnohdy se ani autoři nepokouší o překlady do svých národních jazyků. Snahy o přeložení totiž mohou vést k nepochopení a k problematické aplikaci v praxi (např. překlad směrnice ATAD do slovenštiny je podle mého názoru minimálně matoucí). Autor si všímá regulace ve směrnici ATAD, komparuje ji se slovenskou úpravou de lege lata a naznačuje možné přístupy de lege ferenda. Oceňuji zejména dobré úvahy o GAAR ve vztahu k DTT, o CFC rules. Zde se plně projevuje multioborovost práce. Je patrné, že dr. Kačaljak nastudoval a využil (citoval) mnoho odborné, především zahraniční literatury a dokázal vytvořit první ucelenou publikaci v Česko-Slovensku, která podrobně, věcně a přesně informuje o pravidlech BEPS a o úskalích spojených s implementací těchto pravidel do jednotlivých právních řádů. V této souvislosti je škoda, že autor nejde ještě více do hloubky, zůstává mnohdy popisný, nepřidává hlubší analýzy, nevyjadřuje vlastní názory na pravidla BEPS apod. To je nevyužitá příležitost práce.

Druhá kapitola habilitační práce je věnována oblasti digitalizace ve výběru daní a vychází z doporučení Institutu finanční politiky. Autor se zabývá mj. problematikami elektronizace daňových příznání a doporučuje cestu předvyplněných daňových příznání. Provedl analýzu daňových mezer. Kvituji část ke spolupráci s třetími stranami a automatické výměně informací. Zajímavá je také pasáž k metodě čistého přírůstku majetku, kde se autor zaměřil na otázku vztahu k trestnímu řízení. Ta mohla být ovšem zpracována podrobněji a nemusela se omezit jen na problematiku účinné lítosti. I v ČR už byl vztah daňového a trestního řízení mnohokrát řešen, a to nejen judikaturou (NSS, NS), ale i na akademické půdě. Autor nabízí řešení v podobě majetkových příznání, ale opomíná, že přiznávat by se měly nejen dary, ale vše, co není předmětem daně nebo je od daně osvobozeno, pochopitelně se stanovením jistého minimálního limitu. U zdanění příjmů z nelegální činnosti se autor omezuje na judikaturu převážně trestních soudů, ale jak postupují správní soudy ve věcech daňových? Analýza to není špatná, ale nedočkal jsem se vlastních názorů autora, snad s výjimkou posledního stručného odstavce. Troufnu si říci, že celá druhá kapitola je skutečně zaměřena jen a pouze na vybrané instituty, ne vždy na první pohled ve vztahu k digitalizaci. Chybí tomu jednotící prvek; nabízí se kupříkladu zásada dobré správy ve vztahu k elektronizaci. Také absentují např. v ČR velmi diskutované instituty jako např. elektronická evidence tržeb a obdobné nástroje.

Samotný závěr ve stručnosti rekapituluje předchozí obsah, nepřináší již nové myšlenky.

Podle mého názoru jsou ty oblasti, které si autor zvolil, zpracovány obvykle dobře a komplexně, někdy však jen popisně. Doporučil bych, aby ve vědeckých pracích byly uváděny pregnantní cíle a hypotézy, metodologie, stav odborné literatury, závěry apod. Autor postupuje od obecného ke zvláštnímu, vychází správně z evropské regulace mající přímý vliv na národní právo. S ohledem na své vzdělání a působení nezůstává jen u daňověprávního hodnocení, ale je schopen vnímat i trestněprávní aspekty a ekonomickou podstatu podnikatelské činnosti a s tím spojené zdaňování. Projevuje solidní teoretické znalosti (viz rozsah použité literatury), které je schopen provázat s praxí. Dokázal vytvořit první ucelenou publikaci v Česko-Slovensku, která podrobně, věcně a přesně informuje o pravidlech BEPS a o úskalích spojených s implementací těchto pravidel do jednotlivých právních řádů. Část k digitalizaci je poněkud nesourodá.

Celkově absentuje přesnější propojení obou částí práce. Je škoda, že autor nejde ještě více do hloubky, zůstává mnohdy popisný, nepřidává hlubší analýzy, nevyjadřuje vlastní

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

názory apod. To považuji za nevyužitou příležitost. Takřka každý institut by sám o sobě vydal minimálně na diplomovou práci. Není jasné, zda byly hypotézy z úvodu potvrzeny či vyvráceny. V konečném důsledku se jedná více o komerční než o čistě vědeckou publikaci. Přesto po posouzení obsahu práce jsem jako oponent habilitační práce přesto dospěl k závěru, že se jedná o práci, která splňuje požadavky na obsahové náležitosti tohoto typu práce.

Hodnocení splnění cílů práce

Cíl práce na s. 7, odst. 4 (poskytnout souhrn závěrů ze zahraniční vědecké literatury a poznatků aplikační praxe k vybraným trendům, doplnit k nim ekonomicko-právní kontext a identifikovat oblasti, kde existuje potenciál pro promítnutí závěrů do slovenského právního prostředí) je, jak již bylo uvedeno výše, jen velmi obecný a poněkud roztržitý. Cílem práce by snad mohla být až poslední část s návrhy de lege ferenda s tím, že předchozí jsou svým způsobem dílčí cíle, případně metody zpracování vedoucí k dosažení cíle. Nicméně cíle tak, jak si je autor stanovil, byly naplněny.

Hodnocení formální stránky práce

Habilitační práce je jen velmi stručná (87 s., resp. 71 s. skutečně jen textu), nicméně formální pravidla jsou splněna. Celková úroveň vyjadřování a úprava práce jsou na dobré úrovni. Práce je sepsána ve slovenském jazyce, bez gramatických chyb a jazykových nesprávností. Kvituji práci s judikaturou a odbornou zahraniční literaturou. Co se tuzemské (i české) literatury týče, je zarážející, že byly opomenuty práce předních akademiků (Babčák, Bujňáková, Štrkolec, Bakeš, Marková, Karfíková, Boháč, Mrkývka). V citacích chybí čísla stran. Práce i přes dílčí výhrady splňuje formální požadavky kladené na tento typ práce.

K výsledku protokolu o originalitě

S ohledem na předložený protokol o kontrole originality konstatuji, že se nejedná o plagiát.

Závěr

Je třeba konstatovat, že habilitační práce splňuje veškeré náležitosti kladené na tento typ práce. Po celkovém zvážení je třeba říci, že práce je aktuální, přináší nové poznatky a přispívá k dalšímu rozvoji vědy. Je multioborová, obsahuje původní výsledky, jde o originální zpracování problematiky, byť lze mít výhrady k ucelenosti. Autor prokázal schopnost získat příslušné teoretické i praktické odborné poznatky a zkušenosti, příslušnými vědeckými metodami je adekvátně posoudil a vyhodnotil a problematiku zpracoval a zprostředkoval ji tak dalším uživatelům.

Práci doporučuji k obhajobě.

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika
T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz
Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224
V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

Náměty k rozpravě:

1. GAAR vs. Princip priority obsahu.
2. In dubio pro libertate nebo pro fiscum?
3. Zdanění prostituce (nelegální činnosti).

V Brně dne 5. března 2018

doc. JUDr. Ing. Michal Radvan, Ph.D.

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Masarykova univerzita, Právnická fakulta

Veveří 70, 611 80 Brno, Česká republika

T: +420 549 49 1211, E: info@law.muni.cz, www.law.muni.cz

Bankovní spojení: KB Brno-město, ČÚ: 85636621/0100, IČ: 00216224, DIČ: CZ00216224

V odpovědi prosím uvádějte naše číslo jednací.

